

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., váci körút 3.

SZERKESZTI

Egész évre házhoz küldve . . . frt. 7.—

Félévre " 3.50

Negyedévre " 1.75

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

III. Frigyes halálára.

1888. junius 15.

Borongós, szomoru, rideg nyári-
nap! . . .

Kelteszhez fűződik egy fényes csil-
lagzat lehullása, a szabadelvűség sze-
mefénye, reménye.

Meghalt III. Frigyes. Nagy gyásza
van az emberiségnek!

Oh, mije lehetett volna ő az igaz-
ságnak, mije a század minden fensé-
ges törekvésének!

Cherub volt ő, kezében a lángoló
kard, melylyel elűzte az emberiség
édenjétől a sötét szellemeket.

Csak fényt, csak világosságot
árasztott ki; azt hittük már, nem
lesz többé éjszaka.

S ime, széttört a kard, a cherub
letűnt, s ki tudja, oh ki tudja, nem
lesz-e ismét nagyon sötét!

Fényes meteorként ragyogta be a
világot, de — oh jaj! — ép oly hir-
telen alá is szállt!

Sirassuk, gyászoljuk az emberiség
e nagy halottját és rójjuk le a nagy
hálát, melylyel neki tartozunk!

Nem. Ezt leróhatni nem fogjuk
soha; azért maradjon emléke örökké
fényesen, örökké áldott szivünkben.

Imádkozzunk fenséges lelkéért,
mely való igazzá akarta tenni a nagy
eszmét: „Minden polgár egyen-
lően közel áll szivemhez!”

(Oh, aza nagy, az a nemes sziv, mi-
ért kellett megszűnnie dobogni, érezni!)

Imádkozzunk érte, mikor legsze-
retettebbjeinkért, legnagyobb jólte-
vőinkért imádkozunk!

Imádkozzunk érte ép oly forrón és
ép oly fájdalmasan, amelyen áhitattal
és amelyen örömmel kiáltottuk fe-
léje 3 hónap előtt a hozsannát!

Imádkozzunk, imádkozzunk! Szük-
ség lesz az imádságra. Leszállt a
nap, elsötétült a láthatár, félt, hogy
ismét előkerülnek a kísértetek.

A s'mita.

Ifjaink nagy része — és ez a kétkedés dehogy akar bók lenni számára — vajjon ismeri-e e szónak a jelentését? Talán hírét sem hallotta még. Hol is hallotta volna, mikor a s'mitáról — a »chimus«-ban van szó! Igaz, hogy ismételten erősen hangsúlyozva, de, én Istenem, kinek van manapság kedve tudni valamit Mózes 5 könyvének héber szövegéből!

Mindegy, a s'mita mégis országos kérdéssé vált, acut országos kérdéssé, melytől sok ezer ember jövője, sőt ennél több: egy nagy ügy sorsa függ.

Nem nálunk Magyarországon, hanem az ősök honában, mely bölcsője lett a félvilágot felölelő kereszténységnek is: a kised Palesztinában.

A fiatalabb zsidó-magyar generáció azt kérdezheti erre — és joggal — mit törődöm vele? Mondom joggal, mert tényleg nem törődik vele cseppet sem. Aki csak némileg ismeri a szentföldet, tudja, hogy találkozhatunk ott intézményekkel, jótékony egyletekkel, kórházakkal és iskolákkal, mezőségekkel, berendezett házakkal, szerszámokkal, sok egyéb dologgal, melyek francia, német, angol, osztrák, muszka, holland és amerikai zsidóknak köszönik létüket. Nem az apák, nem századok előtt, hanem a jelen fiatal generáció napjainkban teremtette. Csak magyar zsidónak, »mágnásaink« nyomát, ha keressük ott, nem találjuk sehol sem. A kik még törődnek nálunk a szentföld-

del, fenséges emlékeivel, nyomorával, balsorsával; a kik még filléreiket küldögetik szegényeinek és imádkoztatnak maguk- és övéikért a szent sirokon, vagy a hajdani dicsőség egyetlen fenmaradt romján a »nyugati fal« könyek tengerében áztatott köveinél, azokat kereshetjük akárhol e hazában, csak a fiatalabb, modernségét hangoztató zsidó magyar generáció sorai-ban nem.

Térjünk azonban a tárgyra.

E lapok olvasói előtt nem ismeretlen az a nagy horderejű actió, mely Palesztina hajdan oly áldott, most kopár, elhanyagolt földjét zsidó gyarmatokkal akarja benépesíteni, és a talajt újból termékenynyé tenni. Nagy cikksorozatban előadtuk az első zsidó kolóniák történetét, bemutatottuk alapítóit, fentartóit, kik százezreket áldoztak értük, ismertettük a kolóniák beszervezetét, állapotát és lakóit, kik ma már olyan földművelők, akár csak a palesztinai falvakban született arabs parasztok. Ezernél több, hazájukból kiűzött, a legborzasztóbb nyomorba döntött zsidó család nyugodtan és megelégedetten él és dolgozik a 9 általuk épített és elnevezett falvakban, áldva a nemes jóltevőket, kiknek új existenciájukat köszönik.

A zsidó gyarmatok nem egészen 3 hónap múlva betöltik fennállásuk hatodik évét; Roshásono első napjával (szept. 6-án) kezdetét veszi a hetedik, illetve a s'mita-év, mely a jelen körülmények közt katasztrófával fenyegeti a gyarmatok létét.

Mózes törvényei ugyanis szigoruan meg-

TÁRÓZA.

A spanyol zsidók a szláv irodalomban. 2.

Irta: Strausz Adolf.

Az istenitisztelet alatt két fiatal ember figyelmét a zsinagóga egy ritka vendége ébresztette föl, ki közvetlen közelségükben ült. Mig a többi hívek a ritus követelményei szerint emelkedtek fel vagy ültek le, megtéve az előirt mozdulatokat, a vendég mozdulatlan maradt, anélkül, hogy szemét könyvéből felegette volna. Tizenkilencz, husz éves fiatal embernek látszott, Széles karimájú kalap, melyet mélyen a szemére huzott le, elfödte arcának felső részét; de összeszorított ajakából és élesen körvonalozott állából azt lehetett kiolvasni, hogy komoly, sőt komor arczu fiatal ember, a ki e pillanatban azon van, hogy végtelen meghatottságát elpalástolja, kitörő könnyeit elrejtse. És valóban, nehéz könny-csepp hullott alá a könyvre, melyet szorosán szeme elé tartott.

E könyv azonban a körülötte levők rosszakaró megjegyzéseit és pillantásait idézte elő, a minnek oka az volt, hogy a boldogult Danitchich által szerb nyelvre for-

ditott ó testamentum volt. Merészségnek vették a zsinagógába ezt a könyvet elhozni, a helyett hogy ő is oly imádságos könyvet használt volna mint a többi, melyet pedig közülök alig a századik értett meg.

— Nézd csak Áron — szólt az egyik fiatal ember ama fesztelen hangon, mely a zsidók magaviseletét templomaikban jellemzi — neki mindig valami különleges kell. Mintha ezt a könyvet nem tudná otthon is elolvasni, de nem, ő azt ide hozza, tán hogy szórakozzék.

— Megengedem, hogy belejátszik ebbe egy kis hiuság is, — felelé Áron, — de ez a hiuság is némi tekintetben dicséretre méltó. Lehet, hogy föltűnést akar kelteni, ámbár nem tagadható, hogy ez a fenséges költészet meghatotta: láttad azt a könyvet, mely az imént pergett le arcán? — Mit viszünk mi el az isteni tiszteletből, a kik nem hoztunk magunkkal semmi könyvet, vagy a kik héber nyelvű könyvet hoztunk, a melyet nem értünk? Nem tudom, hogy szive mélyében mit érez, de látom, hogy az „Échó“ (Lamentációk) egész valójában meghatotta.

— Igen, igen, ismerlek... Ha tőled függne, imakönyvünk héber szövege mellett már régen ott diszelegne

hagyják Izrael fiainak, hogy Kanaán földjét minden 7. évben teljesen parlagon heverni engedjék. Minden hetedik év a s'mita (felhagyás, lemondás) éve, melyben sem szántani, sem vetni, sem aratni, sem semmi munkát végezni nem volt szabad, mely a földet legkevésbé is terhelhette volna. Amit a föld magától termelt, csak azt volt szabad használni, ami rendszeren elég is volt oly áldott talaj mellett, minő a kanaáni volt hat évi megmunkáltatás után.

A jeruzsálemi rabbik már a folyó év kezdetén felhívták a kolonisták figyelmét erre a törvényre és utasították őket, készüljenek a s'mita évre, lássák el magukat, amennyire tehetik eledellel, kérjék ki erre az évre jóltevőik bővebb támogatását, mert a jeruzsálemi bészdin (zsidó törvényszék) nem fogja tűrni, hogy a s'mita-év zsidók által megszenteltessenek.

A gyarmatosok erre azt válaszolták, hogy a s'mita törvénye csak arra az időre szólott, mikor a zsidók urai voltak a földnek, arra az időre, mikor »tejtől és méztől csurogott a föld« de nem a jelen időre, hol s'mitát kell tartaniok minden 3 évben, nem az egész földön egyszerre, de fölváltva parlagon kell hagyniok majd az egyik, majd a másik földdarabot. Eltekintve ettől, a föld nem is az övék, hanem azon európai jóltevőké, kik azt megvették, s kik azt nekik, igaz, átengedték, de nem ajándékozták. Hogy eledelt gyűjtsenek, azt már azért sem tehetik, mert nincsen miből, arra pedig, hogy jóltevőik ennyi családot egész éven át kitartsanak, miután tisztességes megélhetésüket lehetővé tették, még gondolni sem merészkednek.

A válasz, mely erre Jeruzsaleméből jött kemény volt és viszonzválaszt kizárt. A gyarmatosok jóltevőikhez fordultak tanácsért; ezek nevében Rothschild Edmond báró Párisból, ki egymaga majdnem az összes kolóniák felét alapította, azt ajánlotta, terjesszék elé a kérdést nempalesztinai rabbiknak, ha mindjárt olyanoknak, kiket a jeruzsálemi bészdin fog ajánlatba hozni.

(Rothschild bárónak nagy oka volt rá nem bizni a dolog eldöntését a jeruzsálemi rabbiságra. Ez ugyanis nem egyszer adta már tanujelét annak, hogy nem örömet látja a kolóniák fennállását. Már midőn egynehány hét előtt a kolóniák érdekében felszólaltunk, hogy a magyarországi hitközségek onnan hozassák eszrögjaikat és nem Korfu szigetéről, említettük, hogy a jeruzsálemiak nem nagy barátjai a kolóniáknak; egyszerűen azért, mert a külvilág jótékonyága, mely azelőtt csakis a jeruzsálemiek felé fordult, mióta a kolóniák fenállanak, erősen meg van osztva, de azért is, mert a zsidó földmivelők közt sokkal szabadabb szellem kezd lábra kapni, mint a hogy azt a jeruzsálemi nagyobb és kisebb rabbik, chachamok, chaszidok, b'né tórák, vagy azok, kik »meghalni« jöttek Jeruzsalembe, látni szeretik. A kolonisták tudják, hogy tönkremenésüknek első sorban a jeruzsálemi papok örvidenének.)

A jeruzsálemi bészdin Oroszország legtekintélyesebb talmudtudósára, Elchanan Jiczchak, kovnoi rabbira bizta az ítéletet. Ez két más előkelő rabbival együttesen kimondta, hogy

a szerb fordítás is. Tudom, hogy ez volt mindig a te ideáloed, felelé Haim gunyolódó hangon.

— Igaz; csak azt sajnálom, hogy ezen kivánságom nem egyhamar fog megvalósulni. A mi államférfiaink nem eléggé mentek az előítélettől és nem is eléggé nemzetiek, hogy erős akarattal kényszeritenék fiatalságunkat anyanyelvül elfogadni az ország nyelvét; és mi másrészt nem birunk elég hazafisággal arra nézve, hogy önakaratunkból meghonositanók házainkban és közéletünkben a szerb nyelvet; inkább tengődünk egy oly nemzet nyelvének morzsáin, melyre bizony nincs okunk büszkélkedni.*)

Beszélgetésükben a „samesz“ (templomszolga) hangja zavarta meg őket, ki az isteni tisztelet végét jelentette. A hivek félhomályban mentek kifelé a templomból és osztok szét.

Ezen időpontban a „Mahala“ utcái nagyon élénkek voltak; az utca apraja-nagyja talpon volt. A „sali“-ban (a ghetto azon része, mely a Duna partján húzódik

el) majdnem minden háznak van kertje és nagy udvara. Ez estén minden udvarban több család gyült össze; szőnyeget teritettek a földre és éjfélig beszélgetve és egy sajtyszerű hangszer kíséretében énekelve töltötték az időt. Mindig akad egy-egy bus énekesnő, ki emlékszik még néhány spanyol balladára. Ha valahol jó énekesnőt fedeznek fel, hire azonnal bejárja az utcát és csakhamar nagy hallgató sereg gyül köréje. Ez alkalommal Naoumi atyjának házában Tia-Blanca, ismert öregcske mesemondónő mulattatta a hallgatóságot; mellette két fiatal asszony ült, kik patyolat ujjakkal pengették a „daira“ hurjait, melynek hangjai kísérték a bus éneket. A fiatal emberek a kert kerítéséhez támaszkodtak, míg a lányok csoportban állva, vagy ülve kórusban ismételték a románcz refrainjét. Nem messze tőlük egy széken ülve, ugyanazon nagy kalapos fiatal ember jegyezte a holdvilágban az előadott balladák szövegét.

— Oh, nem tudom már nézni ezt a kényes urfit! Most megint ezeket a dalokat írta le a sötétségben; mintha nem irhatná fel őket sokkal kényelmesebben egyebütt. De nem, itt kell neki ezt tennie, hja, mert itt annyi sok szép leány csodálja meg!

*) A belgrádi zsidók ama spanyol zsidóktól származnak, kiket 1482-ben hazájukból kiűztek, és még mindig kiforgatott spanyol nyelven beszélnek.

a zsidó kolonisták a szentföldön nem tartoznak a s'mita-évet megtartani.

Jeruzsalembe azonban más ítéletet várhattak rabbi Elchanan Jiczchak talmudtudományától, és minthogy nem úgy hangzott, mint ott szerették volna, egyszerűen tudomásul nem vették, hanem a beszdin ünnepélyesen kimondta, hogy a s'mita-évet igenis meg kell tartaniok a kolonistáknak.

A dolog most tudomására jutott Reuf pasának, Jeruzsalem helytartójának. Ő excellenciája egészen új szempontból fogta fel a dolgot. Ha s'mitát ülnek a kolonisták, nem lesz termés, ha termés nem lesz, nem lesz tized sem, nem lesz adó sem, nem lesz az államnak sok más jövedelme sem, a miről pedig ez lemondani nem akar. A helytartó ennél fogva felszólította a jeruzsalmi beszdint, nyilatkozzék határozottan, melyik és egyáltalán alaptörvény-e, melyet a kolonisták megszegnek, ha a s'mitát meg nem tartják?

A beszdin nem felelt. A kolonistáknak azonban kijelentette, hogy ítéletéhez ragaszkodik még akkor is, ha a hatósággal szemben engedményekbe is bocsátkoznék, és egy kolonista se merészelje megszegni a s'mitát, ha kitesztva lenni nem akar a szentföldi zsidóság kötelekéből.

A kolonisták nagy bajukban Dr. Gregory d'Arbella orvoshoz fordultak, ki a múlt évben mint a zanzibari császár követe Umbertó, olasz királynál fontos küldetésben járt. Rotschild Edmond báró akkor megnyerte d'Arbellat az összes palesztinai gyarmatok főfelügyelőjének, és orvosának. Hozzá fordultak a gyarmatosok,

— Ami engem illet, kedves Haim bátyám, — felelé Áron — ez a fiu tetszik nekem. Lehet, hogy az ő különösségei csupa tettetés, de lehet, hogy valamelysokkal nemesebb forrásból erednek. Ezen költemények feljegyzése semmi esetre sem rossz cselekedet. Tudod, hogy ama spanyol nyelvnek, melyet mi beszélünk, nem vagyok sem nagy barátja, sem nagy bámulója, de ezen dalok megmaradtak a maguk tisztaságában és nem állnak kárabb Cid Campeadorról szóló balladáinál.

Éppen ebben a pillanatban éneklé Tia Blanka azon legjobban ismert spanyol balladák egyikét, mely különösen arra a jelenetre emlékeztet, midőn Uraka, Cid leányainak, donna Sol és donna Elvirának udvarol. A hallgató fiatal leányok ismételték a dal refrainjét:

Mas te quero, mas le amo,
Que al rey con su fonsado

(Jobban imádlak, jobban szeretlek, mint a király hatalmával.)

(Folyt. köv.)

hogy közbejárna a jeruzsalmi beszdinnél, hogy változtassa meg ez ítéletét; mire d'Arbella nyílt levélben kijelentette, hogy teljesen osztja a beszdin nézetét; a s'mitát ép oly kevéssé szabad megszegni, akár a szombatot, és ő rögtön ott hagyná helyét, ha a kolonisták a tórah parancsainak eleget nem tennének.

A kétségbeesett gyarmatosok most az európai előkelőbb rabbikhoz fordulnak. Igazságos, elfogulatlan véleményt kérnek, melylyel a jeruzsalmi beszdin elé léphessenek; a községeket pedig, kik Jeruzsalembe pénzeket szoktak küldeni, felkérlik — mert existenciájuk forog kérdésben — hassanak oda a szentváros rabbijainál, hogy ezek több méltánysággal, több igazsággal és rájuk nézve több tekintettel mondjanak fölöttük ítéletet.

Mardochai Hajehudi.

Az országos rabbiképző X. értesítője.

III.

A rabbiképzőbe csak felvételi vizsga alapján juthatni, mely ha a tanulóra nézve minden tárgyból sikeres, mint rendes, ha pedig nem, csak mint rendkívüli tanuló vétetik fel. A rendkívüli tanulónak az első, vagy második harmad végén pót-, vagy javító vizsgát kell kiállania.

Az évváró vizsgákat az intézeti vezérő-bizottság és az érdeklődő közönség jelenlétében ejtik meg és pedig a héber tárgyakat 2 napon át, a gymnasiumiakat pedig egy napon. A vizsgálatokon Trefort közökt. min. már két ízben volt jelen.

Az érettségi vizsgálatok 1880/1. év óta, midőn a két osztálylyal megnyitott rabbiképző ötödik osztálya is megnyílt, divnak, melyeken miniszteri biztosként állandóan Lutter Nándor dr. főigazgató szerepelt. Az érettségi bizonyítványok szövege összevág az állami érettségi bizonyítványokéval, csakhogy a vallás rovat helyét ez tölti ki:

Zsidó theologiai tárgyakból, nevezetesen:

Szentirásból.

Talmudból.

Héber és aram nyelvtanból.

Zsidók történetéből.

A gymnasiumi érettségit megelőzi a héber érettségi vizsga, melynek nincsen írásbeli része. Az eredmény mindkettőben még eddig kedvező volt, amennyiben az eddigi 7 év alatt 40 érettségit tevő közül csak 2 bukott a héber és 3 a gymnasiumi érettségén.

A felső tanfolyam hallgatói a második év végén a vezérő-bizottság előtt alapvizsgát tesznek, melynek tárgyai: Bibliai tudományok, bevezetés a talmudba, talmud és szertartás, zsidók története, vallásbölcészlet. E vizsgálatok 1879/80. óta vannak gyakorlatban, s a 27 megvizsgált közül csak 6-an buktak el.

Felvételi vizsgát sikerest 209, sikertelent 69 tett, rabbiképesítőt 7.*)

Az első rabbiképesítő vizsgálatot 1882/3-ban ejtették meg. A vizsgára jelentkező a rabbiképesítőn 5 házi írásbeli tételt kap a tanári kartól és pedig hármát a rabbinicus casuistica köréből, melyek rabbinicus héber

*) Az értesítőnek, mint már a bevezetésben említettük, még a múlt évben kellett volna megjelenie. Azért csak 7-ről számol be. Azóta még 5-en tettek rabbiképesítőt.

nyelven dolgozandók ki, egyet magyar nyelven kidolgozandót a biblia magyarázat köréből és egyet magyar, vagy német nyelven megfejtendő a zsidó vallásbölcsezetéből. A munkák kidolgozására ötfélhavi időköz engedélyeztetik. A beadott dolgozatokról a tanárok írásbeli jelentést tesznek, melyet a vezérlő-bizottságból választott két taghoz, kik a tanárokkal együtt alkotják a vizsgáló-bizottságot, elküldenek tudomásvétel végett.

A bevált házi dolgozatok után a rabbijelölt két tárgyból egy napon belül zárthelyi írásbeli vizsgát tesz, melynek tárgya a rabbinikus gyakorlat és a többi előadott tantárgy köréből való. A szóbeli vizsgálaton minden jelölt külön esik keresztül, ennek tartama legtöbbször 4 óra, melyből 2 a talmud- és szertartástannak, 1 a bibliai tudományoknak és 1 a zsidók története és vallásbölcsezetének van szánva.

Ha a jelölt e három vizsgát sikerrel állta ki, az elbocsátási ünnepélyen az intézet templomában a talmud tanár által kiállított héber nyelvű okiratott (hattárát) és a vizsgáló-bizottság által aláírt magyar szövegű diplomát kap.

Az intézetből eddigelé kikerült valamennyi rabbi a budapesti egyetemen előzőleg bölcsészettudori fokozatot nyertek.

Rabbiképesítőt tettek 1882/3-ban: Neumann Ede dr., nagykanizsai rabbi; 1885/6-ban Bárány József dr., debreczeni hitszónok;**) Rosenstein Mór dr., tapolczai rabbi és Steiner Jakab, nagy-atádi rabbi; 1886/7-ben Fischer Gyula dr., győri rabbi, Herzog Manó dr., kaposvári rabbi és Schreier Márton dr. csurgói rabbi.***)

Az intézet tanulóinak erkölcsi magaviselete mellett szól azon körülmény, hogy az intézetnek az első tíz évben volt 637 növendéke közül formászerint egyet sem csaptak ki, csak 5 esetben fordult elő olyan súlyos vétés, melyet csendes eltávolítással kellett büntetni.

Az egészségi állapot azonban nem volt olyan kedvező, mert a tanulók nagyrészt anyagi gondokkal küzdők sorából kerültek ki, mindamellett — bár az óramulasztások nem kedvezők — súlyosabb megbetegedés ritkán, haláleset pedig a tiz év alatt egy esetben fordult elő.

Az intézet tanárainak irodalmi működéséről szóló jegyzet, bár az intézet belső történetével — ha a közép és felső iskolák értesítői általában ezt hiszik is — nem függ össze, érdekes adatainál fogva megérdemli, hogy ismertetessük, ezt azonban szűk terünk nem engedi, s mindössze is a számadatokkal szolgálhatunk. Bacher Vilmos dr. irt 8 külön munkát, szerkesztette 1884. óta Bánóczy dr.-al a M. Zs. Sz.-t, és irt 4 külföldi és 1 magyar folyóiratba. Bánóczy dr. irt 5 önálló munkát, továbbá több folyóiratba és lapba értekezéseket. Szerkesztette Alexander Bernáttal a filozófiai írók táráját és Bacher Vilmossal a Magyar Zsidó Szemlét. Bein Károly irt matematikai, természettudományi és tanügyi cikkeket és értekezéseket 10 folyóiratban és lapban. Bloch Henrik dr.-nak 30 cikke van felsorolva; Bloch Mózes rabbi, az intézet igazgatójától 4, Deutsch Henriknek 8. Kaufmann Dávid dr. 7 önálló művet irt, több szónoklatot, adalékokat szolgáltatott több műhöz és több folyóiratban értekezései jelentek meg. Schill Salamon irt 2 könyvet 5 folyóiratban cikkeket.

**) E hó 6.-án a pesti izraelita hitközség tanfelügyelőjének választott.

***) Jelen évben rabbiképesítőt tettek Blau Lajos dr. segéd-talmudtanár a szemináriumon, Feldmann József dr., czeglédi rabbi Schwarcz Miksa dr., az egri izr. statusquo-hitközség hitszónoka, Pinkusfeld Armin dr., dunaföldvári rabbi és Kohut Armin dr. bellóvári rabbi.

Az intézet templomába, melynek előljárójául évről-évre Bloch Mózes rabbit választották meg mindennapi isteni tiszteletet tartottak, hétköznap egy-egy növendék az előimádkozó, szombat és ünnepnapokon az intézet saját kántora az intézeti növendékek énekkarával. Az intézetben Bloch Mózes, Bacher Vilmos és Kaufmann Dávid tanárok németül szónokoltak, 1880/1-ben szónokolt itt az első növendék a következő évben már kettő, majd három. 1883/4 óta Bloch Mózes rabbi csak jomkipur és peszachkor szokott szónokolni, egyébkor a fiatal theologusok, mert az alapszabályok szerint rabbiképesítőt olyan növendék nem tehet ki magyar és német nyilvános hitszónoklatot az intézet templomában nem tartott. A hallgatók beszédeiket a homiletika tanárjának bemutatják, ki a szónoklatok megtartásának idejét és sorrendjét megállapítja. 1880/1 óta a hitközség megkeresése folytán ünnepi esketők és gyászbeszédtek tartása végett vidékre is elküldi hallgatóit.

Az intézet könyvtárának alapját a Della Torre és Oppenheim gyűjteményének megvétele és az Ehrlichének hagyományozása képezte, — e könyvtár 10 év alatt vétel és ajándékozás után 10,000 kötetnél többet foglal magába és 24 csoportra van osztva. E csoportok kötet számokkal a következők: Agadai 175; bibliai 578; bibliografiai 85; talmud irodalom codexei 246; keresztény irodalmi 270; decisorá 430; diariumi nem héber nyelven 583; diariumi héber nyelven 104; exegetikai 274; héber és arab nyelv grammatikai 251; homiletikai héber nyelven 338; zsidó történelmi nem héber nyelven 1127; zsidó történelmi héber nyelven 345; isagogikai 170; liturgiai 281; héber, aram és talmudi lexicographiai 194; általános lexicographiai 114; új héber irodalmi 421; a talmudi irodalom novellái 421; orientaliai 221; zsidó vallásbölcseleti 778; prédikációk 390; talmudikus responsumok 595; talmud, misna bevezetés 760.

Egy csoport könyv még nincs e szakokba osztva. A Della Torre gyűjteményével a könyvtárban egész sor szépen megőrzött becses incanabula jutott.

A könyvtár, melyet nem csak az intézeti növendékek, hanem a fővárosi és vidéki tudósok is használnak, évenként 1200 frtot fordítanak,

Az intézetnek ezen kívül van még négy év óta gyűjteni kezdett 600 kötetes magyar könyvtára és nagyszámú tankönyve iskolai használatra.

A szertár szegényes, de a kísérleti és szemléleti oktatás legszükségesebbjeivel el van látva.

A Schey Fülöp br. által 1882-ben az intézetre pályadíjak kitűzése végett hagyományozott 200 frt kamataiból az első kitűzött pályakérdés 2 évig meddő maradt, a másodikat Blau Lajos, a harmadikat Herczeg Manó, a negyediket Ziegler Ignác nyerte el.

Lattes Elia dr. milánói egyetemi tanár 1886-ban 1000 lírát ajánlott fel e kérdés abszolút becsü megoldására: „A talmudban és midrasban előforduló görög és latin kölcsönszók kritikai jegyzéke s azon hang és alak-tani törvények kutatása, melyek fölvételeknél irányadók voltak. A benyújtás határideje 1889. márcz. 31.

Az intézetbe lépők nagyrészt szegény tanulók lévén sem beirási, sem könyvtári, sem vizsgadíjat nem fizetnek, sőt könyvekkel is az intézet látja el őket. Ezenkívül 1879. febr. 3-iki miniszteri engedéllyel „Écz Chájim“ cz. segélyegyletet is alapítottak, mely a hitközségek és egyesek nagylakú adományait s tagdíjait a tanulók segélyezésére fordítja. E tagdíjak azonban 4 év óta csökkenőben vannak s bár a segélyt igénylő növendékek nagyrészt vidékiek — a vidék kevés tagot és jótét juttat a segélyegyletnek.

A segélyegylet bevétele alapítványokban 14,872 frt 75 kr. és 200 rubel, tagsági díjakban 13,190 frt 50 kr., templomi és rendkívüli adakozások czimén 3616 frt 46 kr., szelvényekből és kamatokból pedig 5201 frt 64 kr. volt a tíz év alatt, mely tételek az intézet javára tett más adakozásokkal együtt 57,196 frt 35 krrra rugtak; a kiadások összege pedig ugyanezen idő alatt 41,180 frt 34 kr. volt.

Az 1881/2 tanév eiején a felső tanfolyam hallgatói „Homiletikai Egylet“-et alapítottak oly czélból, hogy tagjai szombati és alkalmi beszédek megtartása által gyakorolják magokat a hitszónoklásban. 1885/6-ig csak ezen czél volt irányadó, de az 1886. év jan. 8-án hozott határozat értelmében nyilvános munkálkodásra is vállalkozott és czímét „Theologiai Egylet“-re változtatta. Nyilvános felolvasó gyűlést 1885/6 és 1886/7-ben 2—2-t tartott. 1886. nov. 13-án pedig önszegélyzöt egészített ki, hogy tagjai sorsán is segítsen, ez utóbbi köre azonban, az anyagiak híján igen szerény.

1878/9 év nov. 13-án a rabbiképző intézet hallgatói önképző és önszegélyző kört alapítottak, mely a héber tudomány és irodalom buzgó művelését s a magyar irodalom terén való önképzést tűzte ki czéljául, s elnökévé Banóczy József drt választotta meg. A körnek első évében csak 13 tagja volt s működését 11 gyűlés, 12 felolvasott munkával (4 héber, 8 magyar nyelven irt) és 19 szavallattal jelzi; 1886/7-ben pedig már 103 tagot számlált, elfogadott 20 munkát (6 héber, 14 magyar nyelven irtat) s tartottak benne 17 szavallatot. A kör évenként 2 nyilvános gyűlést tart. Vagyona 300 frt s van 287 kötetből és 303 füzetből álló könyvtára.

H—r.

Szellemszikrák.

a talmud, midrás és a későbbi rabbinikus irodalomból.

Mit kiáltasz úgy, ha rád ütök? szolt a kalapács a vasrudhoz. Lám, az arany csak nemesebb náladnál, azért sokkal csendesebben viseli magát az ütések alatt, mint te.

Az aranyat, ha ütöd, idegen üti; engemet ha ütsz: vas üti a vasat; és ez fáj legjobban.

*
A farkasok békét ajánlanak.

Juhász vigyázz a nyájra!

*
Annyira hozzászoktál már a csaláshoz, hogy megcsalod saját magadat is.

*
Ezer ellenséget, ha megöltél, hazádnak oly szolgálót nem tettél, mint mikor neki egy barátot szereztél.

*
Nagyon természetes, hogy nem szerethetek olyan embert, aki csak azt akarja hinni, amit lát.

De ennél még sokkal visszataszítóbb az a másik ott, ki csak azt akarja látni, amit hisz.

*
Két embertől különösen óvakodjál:

Barátod ellenségétől és ellenséged barátjától.

*
Ne barátkozzál olyan emberrel, aki saját magának is ellensége, de még kevésbé olyannal, ki csak saját magát szereti.

*
Aki feleseréli régi barátjait ujakkal: odaadja a kész gyümölcsöt gyümölsrügyekért.

Jó asszony ép oly nagy szerencse, mint nagy ritkaság.

De ennél is ritkább, ennél is nagyobb szerencse a valódi barát.

*
A legjobb és a legbölcsebb embernek mond tégedet a szemedben.

Balga, és te hiszsz neki!

Nézd, mit csinál, mikor elfordult tőled:

Hasát tartja, úgy kaczag.

Talmudista.

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, sürgősen és teljestisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre 7 frt — kr

fél évre 3 frt 50 kr.

negyed évre 1 frt 75 kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

egész évre 6 frt — kr.

fél évre 3 frt — kr.

negyed évre 1 frt 50 kr.

Az „Egyenlőség“
szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, Váci-körut 3. sz.

Heti naptár.

Vasárnap (1888. június 17) 5648 Tamuz hó 8. a, hétfő 9. e, kedd 10. e, szerda 11. e. csütörtök 12. e, péntek 13. a, szombat 14. e. Délután olvassák a 6. perek-et; (este „szóf z'man kidus l'vónoh“) Hetiszidra: Bólok.

H I R E K.

— **Rabbi felavatás.** Folyó hó 20-án és 21-én a budapesti országos rabbiképző-intézetben 2 növendék tesz rabbiképesítő vizsgát és 23-án ünnepélyesen rabbikká lesznek avatva. A két növendék neve: Vajda Béla dr., kit a nagy-abonyi zsidó hitközség már előre lefoglalt és Ziegler Ignác dr., ki valószínűleg Érsekújvár zsidó hitközségének lesz a rabbija.

— **Dr. Schlauch,** Nagy-Várad új püspöke, megyei körutja alkalmából Belényesen az ottani orth. hitközség küldöttségét is fogadta. A küldöttség nevében Grossberg főrabbi üdvözölte a kitünő főpapot, aki ismételten melegen megköszönte a tisztelgők nevében mondott átgondolt és mélyen érzett szavakat. A püspök válaszából a következő passzust idézi belényesi levelezőnk: „A hitet csak tisztelni tudom, bárhol is találjam. A vallásos zsidó előtt, ha a legalacsonyabb társadalmi állást foglalja is el, kalapot emelek, Becsületos, művelt katolikus nem lehet antiszemita, mert megtudja gondolni, hogy vallása

a zsidókéból származik. A zsidók tizparancsolata a miénk is és a kereszténység alapítója az Önök vallásának erkölcsét tanította! stb.“ Beszéde után még hosszabb ideig társalgott a szeretet apostola a küldöttséggel, melynek tagjai bizonyára soha sem feledik el az ez alkalommal hallott aranyigéket.

— **Sir Montefiore Mózes**, a felejthetlen nagy jóltevő testvérefia, Sir Montefiore Francis Londonból eljegyezte Guttman Vilmos lovag leányát, Mariannát Bécsből, kinek szive jóságát, szellemét és szépségét bécsi tudósítónk igen feldicséri, Guttman lovag Ausztria egyik leggazdagabb föld- és kőszénbányák birtokosa, ki jótékonyága és humanus elvei miatt a szegények és munkások körében is nagy szeretetnek örvend. Guttman konzervatív zsidó, ki sokat áldoz zsidó kulturális és vallásos célokra is. A menyasszony anyja Guttman Ida, született Wodianer leány.

— **Newyorkból** írják: Nagy veszteség érte az amerikai zsidóságot: A lelkek honába költözött a jó Heilpern Mihály, a ki az itteni orosz- és román-zsidó földmives kolóniák önfeláldozó megalapítója. Mint fiatal ember hagyta el szülőföldjét, Galiciát, és ment Magyarországra, hogy Kossuth Lajos seregében a magyar szabadságharcot végig küzdje; majd 1856-ban Amerikába ment, a hol magát különösen az irodalomra adta. Legkitünőbb alkotása a Karper-féle Conversations Lexicon, melynek kiadója és felügyelője volt.

— **A pécsi izr. nőegylet** életében az 1887-ik év — mint a hozzánk beküldött jelentésből örömmel kivettük — üdvös működést és szép haladást jelez. Az évi bevételek összege 3926 frt 32 kr., melylyel szemben 2858 frt 10 kr. kiadás áll; a fönmaradó összegből az egyleti alap növelésére 810 frt fordított, míg 258 frt 22 kr. mint pénztár készlet jelentkezett az év végén. Évi tagdíjakban 247 tagtól 843 frt 50 kr. folyt be, az 1887-ik évi mulatságok tiszta jövedelme pedig 1618 frt 61 kr. volt. Az egyesület tisztikara: Tiszteletbeli elnök: Alt Julia, elnök: Schulhof Róza; alelnök: Weiller Sarolta; pénztáros: Grünhut Ignác; titkár: Kaufer Jenő.

— **A pesti izr. kórház**, mely a városligetben épül, november 1-ére készen lesz. A hitközség már folyamodott a tanácshoz az új kórházzal szomszédos Szabolcs-utca kövezése és kiszélesítése iránt.

— **Zsinagóga beszenteles** volt f. hó 9-én a bihari orth. zsidó hitközségben nagyszámu és diszes közönség részvétele mellett, melynek soraiban sok volt a vidéki vendég, köztük Weinberger margittai és Fuchs nagyváradi rabbi, akik ünnepi beszédet is tartottak volt. Szónoklataik mély benyomást tettek a hallgatóságra, mely este kedélyes áldomásra gyűlt egybe.

— **Nagy-Marton** községének gyásza van. E hó 10-én temették el nagy részvét között Kohén Zedek Dávid rabbit, akit Bécsből hazajövet a vasuton szélhűdés ért. A boldogult 30 évig buzgólkodott volt hivatalában, de nem is maradt el hiveinek hála. Temetése előtt 500 frtot gyűjtöttek leánya számára hozományul és elhatározták, hogy még ugyanannyit áldoznak e célra, s e mellett a hátrahagyott özvegyről is gondoskodni fognak. A temetésen az egész vidék zsidósága részt vett. Gyászbeszédet mondtak a nagy-martoni, kis-martoni és bátor-keszii rabbik.

— **Uj zsidó lap.** Az Ehrentheil Mór, ismert érdemes zsidó író által szerkesztett »Neue Jüdische Pester Zeitung« és az e lapok szerkesztője által kiadott »Pester Jüdische Zeitung« e hó 11-én jelent meg utóljára. E helyett Ehrentheil Mór és Szabolcsi Miksa együtt kiadják az »Allgemeine Jüdische Zeitung«-ot, melynek első száma e hó 13-án jelent meg. Az »Allgemeine Jüdische Zeitung«, mely czime alatt eme feliratot viseli: »Organ für Politik, Handel, Verkehr und jüdisch-konfessionelle Interessen«, megjelenik hetenként háromszor (hétfőn, szerdán és pénteken), Burián Mór nyomdájában Váci kör-ut, Marakkói ház.

— **A bolognai jubileumi** ünnepélyekre a német-alföldi kormány és akadémia és az amsterdami egyetem közös képviselői: Aschert, a hírneves zsidó tudóst küldötték.

— **Jótékonyág.** Heine Arnold Párisban 600,000 frankot adományozott munkás-házak építésére. A már felépült házak bérjévedelmeiből újabb munkás-lakásokat fognak építeni. Ime így hizik a zsidó gyáros és nagyiparos a szegény nép zsirján!

— **A győri kath. főgymn. zsidó „Olvasókör“** e f. hó 10-én tartotta zárógyűlését, melynek eredménye — mint bennünket a kör jegyzője, Lehner Manó ur értesít — tekintetbe véve a kezdet nehézségeit, meglehetősen mondható. A kör tagjainak száma 25; célja a zsidó szellem és művelődés terjesztése. És ha a 25 lelkes ifju egyelőre egyebet nem is ér el, mint hogy gyakori összejöveteleikkel egymás között szoros benső kapcsolatot létesítenek, tagadhatlan, hogy az élet küzdelmeibe belépve, már így is egy kitűnő fegyvert visznek magukkal: az önzetlen összetartás fegyverét.

— **Két derék férfit**, két nemtőt vesztett a múlt hó végén az orosz zsidóság a hirtelen elhunyt Warschawsky és Poljakow személyében. A csapás annál érzékenyebben sujtja a zsarnoki orosz jogar alatt élő hitfeleket, mert nem sokan akadnak köztük, kik befolyásuk mellett jó lélekkel is bírnának, szorongatott rokonaik segítségére. Érti ezt az antiszemita had is, és sietve használja fel az alkalmat vak gyűlöletének kielégítésére. Itt is — ott is megkezdődnek és fölélednek az üldözések, még pedig a leghivatalosabban, különösen a kiutasításokkal sujtják egyes területeken a zsidóságot; így pl. Rigában, a hol a törvény világos rendelkezése ellen még a letelepedési joggal bírót is üldözik olyasféle ürügyek alatt, hogy nem eléggé ügyes iparos, hogy a pantallót csak egyféle szabás szerint tudja elkészíteni. Jellemző egy magasabb állású rendőri közeg nyilatkozata, mit az emberies bánásmódot esengő zsidókhoz intézett: „Ha nem tetszik ez a bánásmód, menjetek panaszra Warschawskyhoz“, — más szavakkal: megmentőtök meghalt, most úgy teszünk veletek, a hogy akarunk, — Megjegyezzük e helyütt ismét, hogy Poljakow 14 millió rubelt hagyományozott különféle zsidó és közjótékonyági egyesületeknek.

— **A porosz iskolalátogatás** terén is elől találjuk hitfeleinket, a minthogy e tekintetben egyetlen ország sincs, a hol a zsidóság a közművelődés iránt való kiváló előszeretetét ki ne mutatná. Poroszországban 1886-ban 576 középiskolában és felső leányiskolában 134,937 tanuló között 85·4% az evangélikus, 7·4% a katolikus és 6·8% a zsidó vallásu, holott a lakosság körében az evangélikus hitűek 64·4, a katolikusok 34, a zsidók pedig 1·3%-kal vannak képviselve.

— **A palaestina evang. missió** nem igen akar sikerülni. Legalább ez a magva annak a czikknek,

melyet e tárgyban a „Neustē Nachrichten aus dem Morgenlande“ című berlini lapban olvasunk nagy lelki élvezettel. Hebronban a lefolyt évben összesen is csak egy zsidó hagyta el ősei hitét és lett evangélikussá; a többi áttérni szándékozók „föltételei“ teljesíthetetlenek voltak. Az anglikán egyház sem ér el valami nagyobb eredményt, ámbár már 1842 óta működik nagy buzgalommal és áldozatokkal. Legfőleg fiatal utazó kalandorok térnek át, miután előbb a missió szigorúan kóser ételeit megízlelték. És bár a kóser szó a legkomolyabban veendő, bámulatos, hogy oly kevés benlakó lesz anglikánussá, mikor pedig ezen a hiten is főzik a zsidó rituális étkeket.

— **Zsidó művésznők.** A m. kir. zene- és színművészeti akadémia operai osztálya f. hó 4-én tartotta meg évzáró vizsgáját az operában. Ez alkalommal a növendékek közül egyhangulag Schiff Etel mellett nyilatkozik a kritika, mint aki nagyterjedelmű sopran hangjával idehaza is hézagot pótolhatna. Kiemelik rajta kívül F ü r e d i [Eszter, s a „P. Ll.“ Schiff Etellel egy sorba helyezi. Schiff Etel és F ü r e d i Eszter felekezetünkhöz tartoznak, s amaz Würzburgba, emez pedig Rajna melletti Kölnbe szerződött el. Rajtuk kívül németországi színpadra van szerződötve Schuschny Róza Casselbe, Rothauser Teréz Lipszébe és Molnár Maybaum Berta Stettinbe. Idehaza szidjuk soknyelvű operáinkat és panaszkodunk, hogy többi színházunkban sincsenek énekesnőink — csak diváink — magyar vérű művésznőinket pedig, ha történetesen zsidóknak születtek — a külföld gyönyörűségére neveljük. Vajjon nem lehetne-e egyet-kettőt magyar kenyérre szerződtetni?

— **Bródyban** azzal adóztak az elhunyt Zucker Fülöp, volt országgyűlési képviselő emlékének, hogy nevérol a város egyik utcáját Zucker-utcának nevezték el. — Hasonló megtiszteltetés érte tudvalevőleg a bécsiek részéről K u r a n d a volt képviselőt, aki szintén zsidó volt. Valjon lesz-e valaha Stöcker, Kohling vagy Verhovay nevérol utca elnevezve? Pedig hát nagy logikai kapcsolat van neveik és az utca fogalma között.

— **L'argent d'Israel.** Annyit jelent, hogy a zsidók pénze, de azt is mondhatnók helyette cím gyanánt, hogy „a báránybőrbe nem bujt farkas.“ Ez a farkas pedig nem más, mint B o n t o u x, a megbukott katolikus világbank volt igazgatója, aki persze most a zsidókat okolja azért, hogy többé nem huzza a zsiros direktori jövedelmet az „Union Generale“ pénztárából. Fölcsapott tehát antiszemitanak, valljuk meg, becsületes, mert őszinte antiszemitanak. A farkas ur ugyanis nyílt arczzal beismeri L'argent d'Israel című röpiratával, hogy mire is fáj tulajdonképpen a foga: a zsidók pénzére. Ilyen nyílt, határozott antiszemitával legfőleg utfélen, meg az erdőben lehet találkozni. De nem is maradt Bontoux ur leczkézetlenül. Egy katolikus hitfele, Henri F o u q u i e r válaszol neki a Figaróban érdeme szerint. A zsidókról a többek közt a következőket mondja: »Igaz, a zsidók támogatják egymást; igaz, hogy fajuk ép oly erős, mint valaha, de katonákat adott nekünk, miután évszázadokon át távol tartották magukat a hadseregtől, vitéz és önfeláldozó katonákat, kiknek hőstettei a Makkabaeusokra emlékeztetnek. A zsidó, ha zsidó is maradt, mégis testestől-lelkestől francia... Nem

egyedül szólok a zsidó jótékonytságról. Ahol alkalom nyílik jót tenni, mindig ott van a Rothschild név. És nem maguk a Rothschildok valósítják meg hitfeleik közül a tizedet, melyet Isten a szegényeknek szánt. A zsidóknak mindig nyitva van a kezük a szegények és gyöngék számára.

— **Drumont Edére** rágalmazási pörében, melyet ellene Desprez Marcel indított, már a legfelsőbb francia bíróság is kimondta elmarasztaló ítéletét. Az összeg nem valami nagy, de nem is ez a fő, hanem, hogy itélelileg ki van mondva, hogy Drumont egy egész könyvet irt tele hazugságokkal. Az ítéletet természetesen nem teszik ablakaikba a francia antiszemiták.

— **Afrikában,** az ujonnan alapított Johannsburg városában zsidó község alakult, mely most hitközségi hivatalnokot keres. Fizetése évi 4800 forint, a mi mellett 100,000 forint erejéig biztosítják életét. Mind-ebből kitűnik, hogy az ottani zsidóknak nem kevés a pénzük, de még az is, hogy az állomásra nem valami nagy lehet a verseny.

— **A német-zsidók válópöreire** vonatkozólag a kultuszminiszter Berlinben rendeletet bocsátott ki, melyben a zsidó hitközségi hivatalnokoknak szigorúan meghagyja, hogy a rituális válólevelek kiadásánál a szövegben megjegyezzék, valjon a felek bírói uton is elváltak-e már, avagy azt, hogy a bírósági elválás meg nem történvén, a házasság rituális fölbontásának semmiféle polgárjogi hatálya nincsen.

— **József főherczeg zsidó fordítója.** József főherczegnek „Romno Csibakero Sziklaveri“ cz. a cigány irodalomról irt műve, mely a tudós világban nagy feltűnést keltett, K o n t Ignác drt, kinek teljes címe: Agrégé de l'Université, Professeur au Lycée et à la Majorité du Port à Lorient, a Société de linguistique kiadója megbizta, hogy francia nyelvre fordítsa le. Ez alkalommal a „P. Ll.“ a következőket írja K o n t dr. hazánkfiáról: „Kont J. dr. magyar, aki 5 és fél év előtt költözött Franciaországba, mert mint nyelvész megérdemelt hirneve daczára, idehaza a legszegényebben jövedelmező álláshoz sem juthatott. Franciaországban munkái által magára vonta az irányadó tudományos körök figyelmét, melyek őt, miután magát honosították és a szokásos francia tudós fokozatot elérte, előkelő tanári állásra alkalmazták, előbb Auxesében, később Lorientben, mely fontos tengeri kikötőben egy tengerésztszti felsőbb tanfolyam vezetésével is megbizták. Egyébiránt azon ponton van, hogy Párisba helyezik át, hol nemsokára Lévy Emilia kisasszfinynyal, Lévy Brühl a Louis le grand és az École des sciences politiques tanárának nővérel fog egybekelni. A „Romano Csibakero“ franzia átdolgozását ennél fogva lehetetlen volt olyan szakemberre bizni, a ki mindkét nyelvnek — a magyarnak és francziának — mestere inkább volna.“ K o n t J. dr. zsidó — ezért nem tudott idehaza mint tanár csak igen szerény állomásra is szert tenni.

— **Érdekes eset** képezi Krakóban közbeszéd tárgyát. Egy fiatal ember a Vistulába esett és uszni nem tudván, menekülnie sem sikerült. A parton álló bámész csoport hideg vérrrel nézte a szerencsétlenek küzdelmeit, de nem ment segítségére, „hiszen csak zsidó! — mondá valaki; — „mindjárt vége is lesz“, — szólt ugyanily hangon egy másik, a midőn egy

fiatal ember áttörve magát a tömegen, a folyamba ugrott és a már fuldoklót szerencsésen partra vitte. Éljenést nem nyert ugyan a nézők részéről, hanem verést azt majd hogy nem kapott. Mily nagy volt azonban a humánus közönség orra, midőn kitünt, hogy a vízbe esett ifju keresztény volt, megmentője pedig egy vézna zsidó legény!

— **Középiskolai hittanra** hirdetett a múlt év márcziusában pályázatot a bécsi izr. hitközség. A kitűzött időre 8 pályamű érkezvén be, a hitközség az eredmény kihirdetését nem július 1-én, hanem később meghatározandó időben fogja még ez évben közzététetni.

— **A prágai chevra kadisa** szokásszerint az idén is a sevuószk követő vasárnapon tartotta meg közgyűlését, a melycn felolvasott jelentés szerint az egylet 22.570,70 frinyi bevétele teljesen fedezte a kiadásokat.

— **Amerikai „ujdonság.”** Fort-Wortle-ban Texas egyik jelentékeny kereskedővárosában Kenzinsky C. nevű hitsorsosunk hunyt el, kinek keresztény neje egy baptista hitszónokot kért fel, hogy a halottas házban halotti imát mondjon. Ezután az elhunytat szabadkőmivesek vitték ki a temetőbe, hol a baptista lelkész a zsidó ritus szerint végezte a temetési szertartásokat és Izrael Istenéhez imádkozott. A magdeburgi Izr. W.-nek legalább így írják.

— **A zsidó egészségügyi törvények.** Dr. Birckbeck Nevins, a Liverpool med. institution tudós elnöke e tárgygyal foglalkozott székfoglaló beszédében; összehasonlítva a zsidók egészségügyi intézkedéseit azokkal, melyek ma az angol városokban érvényben vannak. Az ürülekeltakarítására nézve említi Mózes azon intézkedését, hogy mindenki tartozott egy ásót, vagy lapátot tartani arra a célra, hogy azzal gödröt készítsen s aztán, mielőtt tovább menne, ürülekét földdel befödje. Forró égőv alatt valóban ily célra nincs jobb fertőztelenítő, mint 5—6 hüvelyk száraz porzó föld, s érdekes, hogy az egészségügyi intézkedést mint kötötte össze a vallásos érzéssel: „az Ur Isten jár a mezőkön; azért azok szentek és tisztátalan dolognak nem szabad rajtok lenni.” Ugyan e miatt rendeli a halottak gondos eltakarítását, s érdekes, hogy a zsidók mennyire meghaladták a mai kort. Halottaikat — mondja dr. Nevins — a városon kívül égették el; míg Liverpoolban évente 14—15,000 halottat temetnek el a földbe, így beszennyezve a talajt s a levegőt. A templomokban a füstölés fertőztelenítő szerekekkel történt; a tömjén neve alatt terpentintartalmú fákat, creosol s hasonló anyagok illó vegyületeit használták, s hogy milyen mennyiségben, mutatja az, hogy a talmud szerint: „a jeruzsálemi oltár tüzének szagát Jerichóban mindig érezték”, az pedig 20 mértöld távol volt. A tisztátalan és tiszta hus megkülönböztetésére nézve főszabályként azt találjuk, hogy az emlősök közül csak a kérődzők és tiszta táplálékból élő s gyapjút termelő állatokat volt szabad megenni. Végül a Mózes által rendelt mosakodásokról szól dr. Nevins. Ezeket olyan esetekben rendeli, midőn valósággal az egészségügy szempontjából van értékük; s azt tartja, hogy a vallás által rendelt mosakodások és tisztogatásoknak nagy befolyása volt és van ma is a zsidók egészségi állapotára. Valóban, megfelelően annak, hogy minő rendkívüli gondot fordít a nép az étkezésben való tisztaságra, minden Európában uralkodott cholera-járvány alkalmával, melyről adatokat szerezhetek, a zsidók által lakott városrészekben volt a legkevesebb halá-

lozás. Így e régi nép története is azt mutatja, hogy az egészség megvédésének nincsen jobb módszere, mint a minden tekintetben való tisztaság.

Bolesói Elemér.

„Lemaan Zion.”

— Palesztinai segély egylet. —

Montefiore Mózes emlékezetes hét zarándok utja Jeruzsálembé és a párisi Rotschild Edmond és neje ismert szentföldi utja után a zsidó vallás és egykor zsidó nemzet bölcsője felé terelte a figyelmet.

A sors üldözte vallásos zsidók Jeruzsalem romjaihoz mentek keresni vigasztalást. Sokan gyűltek össze a 4 szent városban és vittek magukkal nyomort, kétségbeesést. Az askenazok száma például mintegy 70 év lefolyása alatt megtízszerezedett. Hiányos világi ismeretek, tanulatlan iparosok, a kezdetben nem helyesen alkalmazott segély, ami világszerte a zsidók közt sehol sincs, itt megteremtette a proletariátust, mely imádkozott és koldult.

E viszonyokon segitendő Rothschild Edmond és Hirsch báró kolóniákat alapítottak, hogy földművelés, gyümölcsstermesztés útján jussanak a szent föld lakói kenyérhez, az alliance izr. és Hirsch br. pedig ipariskolákat emeltettek, hogy a belőle kikerültek két kezük munkájából ehessenek kenyeret.

De még nem a kenyér a legnagyobb szükség a szentföldön, mert jótevői bőven vannak; hanem a kenyérkeresethez való szakképzettség és eszközök hiánya a baj. Az iskolákra is ráfér egy kis ráadás; mert az Alliance jóvoltából meglevők nem győzik a teljes szükséglet kielégítését. Emelni kell a jeruzsálemi zsidók önértetét is; de nemcsak az új nemzedéknél, melynél már folyamatban van, hanem az idősebbeknél is, hogy megutálják a kegyelem kenyerét, az alamizsnát és a saját lábukon járjanak. Tudós rabbikat, kiknek a vallás gyakorlati hasznát veheti, tanítás stb. útján, segíteni kell s a féltehetségeket, a középszerűeket, kik Jeruzsálemben bőven vannak, gyakorlati kenyérkeresetre szorítani.

Szóval meg kell tisztítani a légkört. A semmittevők seregét munkára szoktatni, a nyomor helyére jólétet teremteni és teremteni nem pillanatra, hanem távol emberöltőkre.

A szentföldi zsidóságnak szüksége van a friss levegőre, erre a tudatra ébredt néhány felekezetünk ügyében buzgó jelesünk, kik e célból egyesültek s egy „Lemaan Zion” czimű új egyletet alakítottak, melynek a szent földi viszonyok e szerint igen nemes hivatást adnak.

Csak módra van szükség, s ezt, azt hisszük minden zsidónak kitől mi telik; fillérrel, forinttal egyaránt igyekeznie kell nyújtani!

A palesztinai zsidók sorsa javítása céljából egyesület alakult, melynek működési körét és céljait az egyletnek hozzánk beküldött következő felhívás részletezi:

„Alulirt bizottság minden hitsorsosnak segítségét, ki szentföldi testvéreink javát szívében hordja, bátorkodik azon vállalat részére igénybe venni melynek általános körvonalai a következőkben vannak vázolva: „A jelen viszonyai között a szent föld zsidóinak szinte lehetetlen

hogy kenyerüket önállóan és tisztességesen keressék meg. Az ifjuság oktatásáról nagyon hiányos a gondoskodás; a munkások nagyrészt tökéletlenül vannak kiképezve, kevés szerszámmal ellátva, és termékeiknek nincs keletje. Azt az örvendetes törekvést, mely az utóbbi időben Palesztina zsidósága között, hogy önálló kenyérkeresetre tegyenek szert, lábra kapott ezért nem kísérte a kívánt siker, és közülök a legtöbben még mindig arra vannak utalva, hogy nyomorukban külföldi hitsorsosaik segélyét vegyék igénybe. Ez okból azon palesztinai hittestvéreink segítése végett, kik ezen szomorú viszonyok folytán szenvednek, alakult meg egyeletünk. Szükség esetén segélyezi:

1. Azokat, kik az önálló megélhetéshez szükséges képességeket akarják elsajátítani

2. Mindenféle iparosokat kenyérkeresetükben;

Már hasznosoknak tapasztalt vállalatokat és intézeteket, melyek palesztinai hitsorsosaink szellemi és anyagi mivelkedését czélozzák, pl. iskolákat, árvaházakat kórházakat stb.

Egyenes pénzsegélyeket rendszerint csak olyanok foghatnak kapni, kik hosszabb idő óta tartózkodnak a szent földön, és pedig vagy olyanok, kik koruk, betegségük vagy effélék következtében a mindennapi kenyér megszerzésében akadályozva vannak, vagy kitűnő érdemes talmu tudósok, kiknek nincs miből élniök. A szentföld zsidói közül egyetlen nemzetiségű sincs kizárva az egylet jótékonyaságából. Az egylet tevékenysége a tradicionális zsidóság elvein nyugszik. A vezetés Európa részéről történik. Kérvények elfogadására és ajánlására, valamint az előljáróság intézkedéseinek fogantatására Palesztinában helyi bizottságok alakíttatnak, melyeknek működése fölött az előljáróság alkalmas módon gyakorolja a felügyeletet. Az egylet tagja minden zsidó lehet, aki 3 évre évenként legalább 5 márka fizetésére kötelezi magát.

Művünknek alapvonásai ezek, melyeknek pontosabb meghatározása legközelebb alapszabályokba lesz foglalva. Azt hisszük azonban, hogy már mostan fel kell szólítanunk minden hitrokonunkat, hogy tevékeny együttműködésükkel támogassák munkánkat, melyből kifolyólag a szentföld zsidói javára a legjobbat reméljük.

Adományokat, valamint tagsági bejelentéseket minden alulírott szívesen fogad el.

Hildesheim dr. rabbi Berlin, a bizottság elnöke, Baumgarten Manó Bécs, Erlanger M. Páris, Feuchtwanger Benjamin Fürth, Franklin A. Henrik London, Fürth Lismann M. m. Frankfurt, Geiger Alfréd M. m. Frankfurt, Goldsmidt M., Seligmann M. m. Frankfurt, Gompertz Hamburg, Hirsch Benjamin Halberstadt, Heinemann H. dr. M. m. Frankfurt, Lehmann Ármin Stettin, Marx György Königsberg (Posen), Montague Sámuel M. P. London, Michael E. J. M. m. Frankfurt, Merzbach Arnold M. m. Frankfurt, Oschinsky Tódor Boroszló, Posen S. Vilmos m. Frankfurt, Salvendy dr. rabbi Dürkheim, Simmel Zsigmond Berlin, Strausz Sámuel Karlsruhe.

SZEFFORISZ és RÓMA.

Történelmi regény a negyedik századból.

Két részben.

10.

Irta: Dr. Philippson Lajos.

Fordította: Háber Samu.

— Első rész. —

S z e f f o r i s z .

Tiberiasz nem volt régi város. Jeruzsálem megdőlése előtt Heródes Antipas csak néhány évtizeddel építtette, aztán benépesíttette a környékbeli lakókkal és barátja és jóakarója Tiberius császár nevére kereszteltette. A maga számára nagy és gazdagon diszitett palotát emeltetett, melyet azonban egy lázadás alkalmával, melyet azáltal idézett elő, hogy palotájára pogány szobrot állíttatott, a nép dühe lerombolt. A római háboruban azonban megkímélték a várost, mivel lakói a közeledő Vespasianak kardcsapás nélkül megadták magukat, sőt még Titusnak segítséget is nyújtottak, hogy a közeli Tarichea várat megvehesse. Ezért midőn Hadrian idejében a római kényuralom ellen újra fellázadt zsidók kemény harczában nem vett részt, a római császárok többféle kiváltsággal ajándékozták meg; ez az oka annak is, hogy a szanhedrin, midőn Janninát elhagyta, Szefforiszban volt rövid tartózkodása után, állandó székhelyét Tiberiaszba helyezte át.

Patrika még a kapun nem volt túl, midőn egy felé siető jól ismert alakkal találkozott. Amnon volt, aki egy előre menesztett hirvivő útján barátja megérkezéséről értesülvén, itt bevárta és csillogó szemekkel, meleg kézzorítással üdvözölte.

— Béke veled, drága Patrikám! — így üdvözölte örömpeső szívvél.

— Béke teveled, édes Amnonom! — volt Patrika válasza. Milyen sora van érdemes nagybátyámnak és derék unokahugomnak?

Amnon arcza elkomolyodott s kis habozás után így szólt:

— Unokatestvéred a megtestesült szellem és jóság és alig vár már; nagybátyád, az érdemcs patriárka, olyan szent és jóságos, mint mindig, de elöregedett és elgyengült és légy rá elkészülve, hogy nem találod olyan állapotban, minőben volt megválásodkor . . .

— Mikor és hol találjuk jelenben a multat? Amnon! — szólt Patrika és hangja elárulta szive megrendültségét. Amnon gongolatai, mit az imént csak erősen fojta el, hogy barátja és megmentője visszatért, e szavakra Szefforiszba szálltak és hebegve mondá:

— Igazad van . . . ó, anyám, anyám! . . .

— Jöjj, Amnon, jöjj, — szakítá őt félbe Patrika.

— Ez nem arra való hely, hogy feltárjuk lelünköt. Menjünk a Patriarkához.

Amnon könyccseppet morzsolta szét, eleresztette az öszvér kantárát és az út szélén ballagott, míg Patrika annak közepén haladt lépésben.

A patriarcha háza csendes távoli városrészben épült és a főutról több zeg-zugos mellékutczán lehe-

tett csak odajutni. Patrika tudta ezt; és mégis meglepte a ház előtti csend, melyben az érdemes Hillel fél évszázad óta lakott. Hová tűntek a be- és kiözönlő tanítványok, s a világ minden részéből érkezett küldöttek eleven sürgés-forgása, kik az érdemes mestert tanításért, tanácsért és véleményeért keresték fel? Kihált, csendes volt a ház környéke, mintha Juda szellemi feje már nem is székelne és nem is volna az élők sorában. Patrika a kapu előtt leszállt, és Amnon elvezette az ösvéret. Amaz alig tett néhány lépést a ház virágágyai között, midőn egy mellékhelyiség kinyílt és belőle Mirjam lépett ki és tartott feléje.

— Isten hozott, drága Patrika, áldás kísérje megérkezésedet! — szólt és feléje nyújtotta kezét.

Patrika mintegy gyökeret verten állt meg e jelenség előtt. Mivé fejlődött ez a kedves, tizenhárom éves leány, kitől hét év előtt vált meg, kit mindenha szeretett és a kivel olyan vígan játszadozott és el-eltréfálgatott? Most ugy került eléje, mint csupa kellemből álló szűz, de csupa komolyságból is, sőt a szomorúság bizonyos árnyával, melyen most az öröme egy ragyogó sugara tört keresztül. Ha vakító szépség tekintetében nem egészen ütött is római unokanővére és ha nála nem is volt meg a finom elegancia és mindenek előtt a ruházkodás ama fénye, melyek Iddo kellemeit csak jobban kiemelték: megjelenésének nemessége, a bensőség és önfeláldozás, melyek Mirjan vonásaiból kiolvashatók voltak, unokafivére szívében, mély benyomást biztosítottak számára. Az a karcsu termet, a finom fej a telt fehér nyakon mely olyan kimondhatlan szendén hajolt kissé félre, a magas homlok sűrű fekete fürtök keretében, a gyengén ivelt szemöldökök, mely alól a szemek olyan ragyogón, olyan mély értelemmel tekintettek, a finom metszésű orr és a kedves ajak, mely körül a legleköthetőbb barátságosság mosolya játszadozott, végtelen vonzerőt képeztek, mely Patrikát azonnal hatalmába kerítette. Mint első águ és egyetlen vérrokon szívesen vette volna igénybe jogát és üdvözlése viszonzásul szívére szoritotta volna; de a szüzsies félénkség, mely Mirjan egész alakját elárasztotta, tartóztatta, úgy, hogy a legbensőbb üdvözlő szavakkal is beérte.

De a viszontlátás a leánynak is nagyon a szívére szolgált és Patrika szép férfias lénye úgy meglepte, hogy tekintete vonásaiban és alakjában újra meg újra a serdülő ifjut kereste, aki nagy idő előtt vált meg tőle,

— Jöjj be, Patrika — szólt végre. — Tudom, a lovaglás kifárasztott és egy falat harapni való jól fog esni; azutánra atyám vár.

Engedelmeskedett és a jól ismert szobába került. Itt minden azon mód volt, mint azelőtt, mi sem változott a külső csinban és a butorokban, mintha csak az előtt való nap távozott volna. És mégis hiányzott valami, tekintete kereste, ámbár tudta, hogy

rá nem akadhat és nem is fog. Hisz azon a pamlagon ült nagynénje mindig, ki anyai szeretettel és gyöngédséggel bánt vele valaha. Mirjam megértette a tekintetet, karjai lebecsáklottak és szeme könnyel telt meg.

— Anyámat keresed, Patrika; ő elhunyt, amint tudod is és a föld hideg hantjai alatt nyugszik. Utolsó szavában számodra is volt áldás.

Patrika megragadta Mirjam kezét és lehajtott fejjel szólt:

— Igen, Mirjam, nem tagadom, hogy e házban első gondolatom neki szólt, a megboldogultnak, aki korán elhunyt anyámat pótolta. Ó, az ő lelke olyan tiszta volt, hogy ez, most az élet frigyébe zárva, a mi lelkeinkbe is csak felemelő és megszentéséget emléket olthat. A reávaló emlékezés csak jól esik és a fájdalmat édes megnyugvásra oldja fel.

Mirjam e szavakért gyenge kézzorítással felelt az ifjunak. Azután a feltálat ételhez látott az ifju és a két ifju sziv csakhamar bizalmas beszélgetésben olvadt fel, mely futólag érintette mindama élvényeket, melyek a válás óta mindkettőjük életét betöltötték.

Egy órával később Patrika nagybátyja szobájába lépett. Az aggot karosszékben elterülve találta, melyből ez beléptekor csak nagy nehezen emelkedett fel. Az idő és gyengeség meghajtották Hillel magas termetét, betegeskedés vette el a mozgás erejét és beesett arcza elárulta ama pillanatnak közéletét, melyben az elszálló lélek a hosszú földi lét útjára utolsó tekintetét veti. Patrika gyorsan észrevette ezt és szívet végtelen szomorúság lepte el. De amint az elerőtlenedett agg szemében a szellemnek még mindazon erejét, az érzésnek mindazon melegét, a gondolatoknak mindazon mélységét megcsillani látta, melyeket a mesterben azelőtt csodált meg, és a mint e szavak „áldva légy fiam!” tiszta hangon csendültek fülébe: keble szeretettől és lelkesüléstől dagadt, odasietett nagybátyja mellé és fejét mélyen meghajtotta előtte, úgy, hogy az agg rátehetette kezét és halk hangon adta rá az atyjai áldást.

Az aggnak egy kézmozdulata tudatta Patrikával hogy a karosszék melletti pamlagon foglaljon helyet. A nagybátyja tekintete mielőtt megszólalt, kis ideig unokaöccse arcára tapadt.

— Istenemnek köszönöm, kedves fiam, hogy megengedte, miszerint téged még egyszer láthatlak és olyan állapotban találhatlak, a minőben előttem ülsz, öregbedve erőben és nevelkedésben és úgy hiszem az ifjuság kísértői közül is győzelemmel kerülve ki. Tekinteted tisztasága és bensősége, arcod nyíltsága és alakod ereje arra vallanak, hogy az edomiták ama fővárosában, Rómában is hű maradtál önmagadhoz, a tieidhez és fajodhoz. Beszélj el tehát viselt dolgaidat.

(Folyt. köv.)

Az Adria biztosító-társulat május 30-án tartotta Triestben rendes évi közgyűlését, melyben az 1887. évi zárszámlákat és zárszámadási jelentéseket terjesztették elő. Az utóbbiakból a következő adatokat közöljük: Életbiztosítás: Az 1887. évben kötött biztosítások 9.657,496 frt tőke és 33,037 frt járadékösszegre rugtak. — A biztosítási állomány az év végével 45.555,050 frt tőke és 120,803 frt járadékösszegre rugott; gyarapodott e szerint a tőkebiztosítás 3.750,286 frttal, a járadékbiztosítás 28,717 frttal. A díjbevétel 2.082,231 frtot tett, a tavalyit tehát 326,247 frttal haladta meg. Halál- és életre kötött biztosítások után 831,815 frt fizettetett ki, ezenkívül tisztán 223,206 frt rezerváltatott. A díjtartalék 9.043,103 frtot tesz, a tavalyihoz képest ennél fogva 887,887 frtnyi emelkedést mutat fel. Az életbiztosítási osztály, a nyereséyesztalékkal biztosítottakra eső illetmény levonása után, 101,326 frt 46 kr. nyereséget mutat fel. — **Elemi (tűz, szállítás és jég) biztosítás.** A tűzbiztosítási üzlet 1887. évben a felette gyakori és nagymérvű tüzesetek következtében jelentékeny veszteséget okozott; ellenben a jégosztály a mondott évben szerény haszonnal végződött. A díjbevétel az elemi biztosítási ágakban 8.015,810 forintra rugott; visszabiztosításokért 3.280,539 frt adatott ki. A károk 5.939,822 frtba kerültek, ebből 2,324,105 frt a visszabiztosításokra hárult. Ezenkívül függő károkat tisztán 211,297 frtot kellett rezerválni. A díjtartalék a társulat saját számlájára nézve 1.477,012 frtot tesz a tűz-, és 10,869 forintot a szállimányi biztosítási ágban. A jégbiztosítási 450,000 forint különtartalék változatlanul maradt. Az előleges díjak tárczája 18.606,845 frtra emelkedett. A társulat részéről fennállása óta eszközölt kártérítések kerekszámában 141 millió forintot tesznek. Az össz mérleg 292,391 frt 8 kr. nyereséggel záródik, ebből az alapszabályszerinti javadalmazások és további 10,000 frt levonása után, — mely összegben a társulat 50 évi fennállása alkalmából a hivatalnokok takarék és ellátási pénztára részesített — részvényenként 52 frt osztalék határozatott el. A társulat 1887. december végével (a négy milliót tevő részvénytőkén kívül, melyre 1.600,000 frt készpénz fizettetett be) közel 11½ millió tartalékkal bír, s pedig: Tiszta díjtartaléka az életbiztosítási osztálynak: 8.084,463 frt; tiszta díjtartaléka a tűzbiztosítási osztálynak: 1.477,013 frt; tiszta díjtartaléka a szállimányi osztálynak: 10 829 frt; külön tartaléka a jégbiztosítási osztálynak: 450,000 frt; értékpapírok áringadozásának tartaléka: 70,863 frt ennyire csökkent az értékpapírok december 31-én való alacsony ára következtében, aközben azonban ismét kerek 120,00 frtra emelkedett; külön nyereség tartaléka az életbiztosítási osztálynak: 250,000 frt; általános nyereség-tartalékalap: 1.063,378 frt. Az igazgatóságba Morpurgo Markó bárót, az osztrák-magyar Lloyd elnökét ismét beválasztották; számvizsgálókká ismét megválasztották Afenduli Györgyöt és Pójai Alberti grófot.

KONKURS.

An der vierklassigen öffentlichen österr.-ungar israel. Volksschule zu **Sarajevo** ist mit 1. September l. J. die Stelle eines tüchtigen Lehrers für die vereinigte 3. und 4. Klasse zu besetzen. Bewerber, welche der **deutschen** und **kroatischen** Sprache in Wort und Schrift vollkommen mächtig sind, wollen ihre legalisirten Lehrerbefähigungsdiplome nebst sonstigen Dokumenten über ihr bisheriges Wirken bis 15. Juli l. J. an den gefertigten Vorstand einsenden.

Gehalt 700 fl. und für Bekleidung einer Schriftführer-Stelle 100 fl., zusammen **800 fl.**, sage achthundert Gulden ö. W.

Sarajevo, am 30. Mai 1888.

Der Vorsteher:
Ed. Lasslauer.

A „Gizella forrás“-nak elemzése és leírása.

A „Gizella-forrás“

vize a legtisztább és legjobb natron-savas vizekhez tartozik, amit a giesshübli „Otto-forrás“ vizéhez való összehasonlítás mutat. A „Gizella-forrás“ mészben, keserűföldben és az emésztésre zavarólag ható egyéb alkatrészekben szegény, holott szénsavas nátriumban, szabad és kötött szénsavban gazdag.

A nevezett víz használásának jótékony hatása kitűnik:

- Emésztési zavaroknál, gyomorhív és savanyus böfögéseknél;
- nyalkhoti gyuladás, gyomorhurut és dugulások, továbbá torokfő-, légsző-, tüdő-, hólyag- és húgycső-hurutnál.
- De különösen fölülmulhatatlan jó hatása, zsenge, gyengélkedő nők és hosszas betegségben szenvedő férfiakra nézve.

A szabad és kötött szénsav tartalma teszi a nevezett vizet elsőrangú asztali itallá. Természetes szikviz, anélkül, hogy mint a mesterségesen előállított és az egészségre gyakran hátrányos szikviz utóbajait vonná maga után. Borba való vegyítésére már csak azért is igen alkalmas, mivel azt nem festi feketére. Gyümölcsök levélével vegyítve a champagnerhez hasonló itallá tesz.

Á „Gizella-forrás“ alkatrészeinek elemzése

a gráci chemikus

Dr. Reibenschuh A. F. tanár szerint.

10,000 rész vízben foglaltatik:

A) állandó alkatrészek:

Szénsavas natr.	11.9930
„ lithium	0.0326
„ calcium	3.3610
„ magnesium	1.6550
„ vasoxydul	0.1106
kénsavas káli	1.7539
„ natrium	0.1752
chlornatrium	0.9687
kovasav	0.3201

B) elillanó alkatrészek:

kötött szénsav	7.8812
szabad „	23.1838

Az alkatrészek összege 50.9401

Az „Otto-forrás“ alkatrészeinek elemzése.

Dr. Novák egyetemi tanár szerint.

10,000 rész vízben foglaltatik:

Szénsavas natr.	11.9280
„ káli	1.0862
„ lith.	0.1039
„ stront	0.0298
„ magns.	2.1339
„ calc	3.4384
agyagföld	0.0290
kovaföld	0.5941
klorkáli	0.3038
kénsavas káli	0.3397
D. szénsavas vasoxid.	0.0360
„ manganox.	0.0138
eredeti állományok	0.0198
szab. szénsav	23.7396

Az alkatrészek összege 43.7960

A két elemzés összehasonlítása alkalmával kitűnik tehát, hogy a „Gizella-forrás“ állandó alkatrészekben az Otto-forrást még fölülmulja.

Ár palaczkonként	Liter	2	1½	1	½
		27	25	19	14 kr.

Az üres palaczkért megtérítettik

8	7	5	4 kr.
---	---	---	-------

A t. cz. közönség kényelme czéljából 5 palaczkon felüli rendelések házba küldetnek.

Kapható minden gyógyszerár, fűszerkereskedés, vendéglő és kávéházban.

A „Gizella-forrás“

főraktára.

Legtisztább égvényes savanyu kut
BUDAPEST,

IV. Károly-körut 26., Rostély-utca sarkán.

Képviselő: ANISZ J.

☛ Telefon-czim: ANISZ. „Gizella-forrás.“ ☚

Rendelések pontosan eszközöltetnek.

